

Lidköpings
kommun

Behovsutredning och Tillsynsplan strandskydd 2026–2028

Dokumentinformation

Fastställt av:	Miljö- och byggnadsnämnden
Fastställt, datum:	2026-01-01
Dokumentsansvarig:	Område miljö och bygg, Sektor samhälle
Ansvarig för revidering:	Områdeschef miljö och bygg
Gäller till, datum:	2028-12-31

Innehållsförteckning

Dokumentinformation.....	2
1 Bakgrund	4
2 Syfte och ansvar	5
3 Behovsutredning.....	6
3.1 Planerad tillsyn.....	6
3.2 Händelsestyrd tillsyn.....	7
3.3 Övrigt behov	7
3.4 Preliminär tidsplan 2026-2028.....	8
3.5 Tidsåtgång.....	8
4 Avgränsning av tillsynen	9
5 Genomförande planerad tillsyn.....	10
5.1 Steg 1 – Beställning.....	10
5.2 Steg 2 – Inför fältbesöket.....	10
5.3 Steg 3 – Första granskning	10
5.4 Steg 4 – Fältbesök.....	11
5.5 Steg 5 – KommunikERING	11
5.6 Steg 6 – Utredning.....	11
5.7 Steg 7 – Föreläggande	11
5.8 Steg 8 – Uppföljning	12
6 Genomförande händelsestyrd tillsyn	13
7 Tillsynsavgift	14
8 Strandskyddade vattendrag i Lidköpings kommun.....	15
Bilagor.....	16
Bilaga 1 – Lagstöd.....	16
Bilaga 2 – Tidsredovisning tillsyn	19
Bilaga 3 – Kartunderlag tillsynsområden	20
Bilaga 4 – Tillsynsvägledning	21

1 Bakgrund

Det är viktigt att bevara strandområdena för friluftsliv och värna den biologiska mångfalden. En stor del av de strandskyddade områdena i Lidköpings kommun ingår i riksintressen för friluftsliv och turism samt naturvård. Att kontrollera efterlevnaden av miljöbalkens strandskyddsbestämmelser och vid behov se till att åtgärder vidtas är en central del i kommunernas tillsyns- och myndighetsansvar.

Tillsyn av strandskyddade områden syftar till att värna om friluftslivet, allmänhetens tillgänglighet till strandområden samt bevarande av värdefulla naturmiljöer. Vid överträdelse ska områdena, om det efter prövning anses rimligt återställas till hur det såg ut innan överträdelsen.

I Lidköpings kommun finns cirka 22 mil Vänerkust, 9 vattendrag samt flera dammar och våtmarker som omfattas av strandskydd. Lidköpings kommun har sedan 2012 haft en uppdaterad tillsynsplan och genomfört planerad tillsyn. Kommunen har som ansvar att se till att strandskyddsreglerna följs och vid behov se till att åtgärder vidtas är en central del i kommunernas tillsyns- och myndighetsansvar. Många av områdena som är strandskyddade omfattas även av andra områdesskydd så som Natura 2000, naturreservat och/eller naturvårdsområden. I dessa områden har Länsstyrelsen tillsynsansvaret även för strandskyddet.

Strandskyddet regleras i miljöbalkens sjunde kapitel och gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag (7 kap 13 § miljöbalken). Det generella strandskyddet är 100 meter på land och i vatten. Det kan även utökas av Länsstyrelsen till maximalt 300 meter vid särskilt värdefulla vatten. I Lidköpings kommun har nästan hela Vänerkusten ett utökat strandskydd på 300 meter. Stränderna vid Väneren har haft 300 meters strandskydd sedan 1950-talet med undantag från några månader under år 2015.

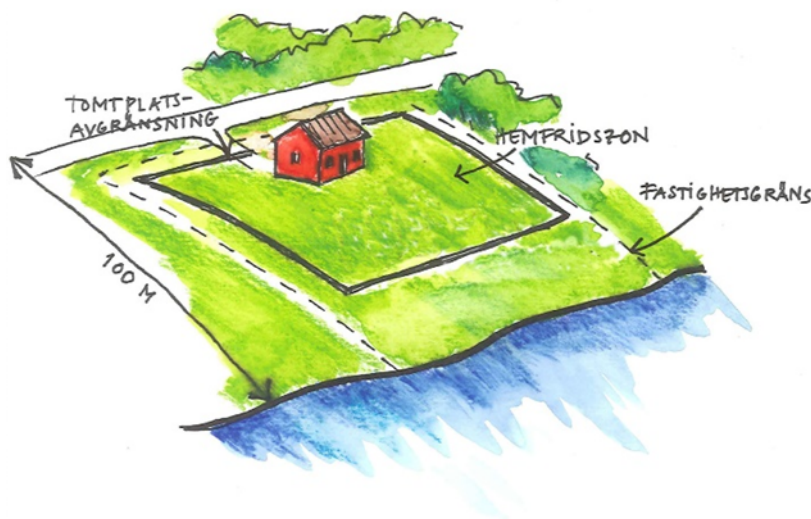

Illustration av tomtplats: Ulrika Åkerlund/Boverket

2 Syfte och ansvar

Syftet med strandskyddstillsynen är att kontrollera efterlevnaden av miljöbalken och vid behov se till att åtgärder vidtas. Miljö- och byggnadsnämnden är ansvarig för prövning och tillsynen av strandskyddet i Lidköpings kommun, om inte områdena i fråga också har annat områdesskydd. I skyddade områden är det länsstyrelsen som prövar och är ansvariga för att bedriva tillsyn.

Tillsynen bör ses som ett centralt verktyg för att miljöbalken ska efterlevas samt att skapa medvetenhet bland kommuninvånarna, och på så vis undvika framtida överträdelser mot strandskyddet. Det är även viktigt att tillsynen leder till likabehandling. Genom att bedriva planerad tillsyn kan kommunen genom kontroll och efterlevnad av strandskyddsreglerna se till att rättelse genomförs i de områden där strandskyddets värden är särskilt höga. Om tillsynsmyndigheten enbart bedriver tillsyn där överträdelser rapporterats in av allmänheten och grannar finns risk för att tillsynen av strandskyddet slår orättvist. Tillsynen blir dessutom beroende av att någon anmäler överträdelser. Om kommunen däremot planerar strandskyddstillsynen och på eget initiativ kontrollerar att bestämmelserna efterlevs riktas tillsynsresurserna till de platser där de gör mest nytta. Att planera och strukturera strandskyddstillsynen främjar också likabehandling och ökar rättssäkerheten.

3 Behovsutredning

Nedan beskrivs resursbehovet av tillsyn för 2026-2028. I bilaga 2 finns en tidredovisning över det totala behovet. En omprövning av behovet ska göras årligen.

3.1 Planerad tillsyn

Lidköpings kommuns läge invid Vänern, där strandskyddet är utökat till 300 meter på de flesta platser längs Vänerkusten, innebär ett stort behov av att tillsyn utförs kontinuerligt. Det är dock inte möjligt att kontrollera alla strandskyddade områden i hela kommunen på en gång.

Strandskyddstillsynen kommer därför ske samlat inom ett utvalt geografiskt område, under en begränsad tidsperiod.

Tillsynsplanen styr vilka utvalda strandsträckor som ska granskas. I tillsynsplanen prioriteras strandsträckor som har störst behov av tillsyn utifrån strandskyddets syften – växt- och djurlivet samt det rörliga friluftslivet, alltså i första hand områden med mycket friluftsliv samt skyddsvärd natur. Utifrån denna prioritering har Ullersund och Källstorp valts ut för planerad tillsyn i planen för 2026–2028. Båda områdena är exploaterade längs strandlinjen, här behövs den fria passagen värnas om.

Ullersund

Ullersund omfattas av riksintresse *för turism och friluftsliv (främst det rörliga friluftslivet)*. Området omfattas inte av någon detaljplan eller områdesbestämmelse.

I bilaga 3 finns ett kartunderlag för tillsynsområdet. Inom området finns cirka 60 fastigheter som berörs av den planerade tillsynen. Med en beräknad tidsåtgång av 8 timmar per ärende innebär det ett totalt resursbehov av 480 timmar.

Under 2024–2025 har strandskyddstillsyn påbörjats i området kring Ullersund. Inför årsskiftet 2025 så finns 10 fastigheter kvar av från början 60 st som ska slutföras under 2026. Med en beräknad tidsåtgång av 8 timmar per ärende innebär det ett totalt resursbehov av 80 timmar.

Nationell tillsynskampanj

Under 2027 planerar naturvårdsverket en nationell tillsynskampanj för kommuner och länsstyrelse avseende strandskyddstillsyn om åtgärder som avhåller allmänheten samt åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Nämnden avser att delta i den nationella tillsynskampanjen och inväntar mer information ifrån projektgruppen innan område för kampanjen utses. Anledningen att det ej beslutas område i samband med beslut om tillsynsplan är för att säkerställa att kampanjen tillgodoser bäst möjliga effekt för just denna kampanj.

Då tillsynskampanjen ej ännu är lanserad för kommunerna är det svårt att få ett ordentligt grepp om kampanjen. Men avsatt tid är 420h. Detta är beräknat på 40 objekt på vardera 10h.

Källstorp

Källstorp, som är en ö, omfattas av riksintresse för både *naturvård och turism och friluftsliv (främst det rörliga friluftslivet)*. Området ingår i en detaljplan där strandskyddet är upphävt endast inom de avstyckade fastigheterna. Strandskyddet gäller utanför fastigheter och en fri passage ska på de flesta platser finnas utefter stranden. I bilaga 3 finns ett kartunderlag för tillsynsområdet. Inom området finns cirka 20 fastigheter som berörs av den planerade tillsynen. Med en beräknad tidsåtgång av 8 timmar per ärende innebär det ett totalt resursbehov av 160 timmar.

3.2 Händelsestyrd tillsyn

Resursbehovet för den händelsestyrda tillsynen beräknas uppgå till 480 timmar per år. Då är det cirka 20 ärenden med en beräknad tidsåtgång på 24 timmar per ärende.

3.3 Övrigt behov

Arbete enligt tidigare upprättad rutin ska följas kring uppföljning av tidigare givna dispenser. En strandskyddsdispens upphör att gälla om åtgärden inte påbörjats inom två år eller inte har avslutats inom fem år. Där har beslutet tagits att kontrollera dispenser som gav sex år tidigare, eftersom dispensgivna åtgärder, så som tomtplatsavgränsningar, då ska vara utförda. Under perioden 2026–2028 kommer alltså tidigare givna dispenser från 2020-2022 att kontrolleras. Det totala resursbehovet per år beräknas uppgå till 150 timmar, med cirka 50 ärenden och 3 timmar per dispens.

3.4 Preliminär tidsplan 2026–2028

2025/2026: Uppdaterad tillsynsplan för strandskydd i Lidköpings kommun för åren 2026–2028. Uppföljning pågående ärenden.

2026: Uppföljning av tidigare dispenser givna 2020.

2026: Strandskyddstillsyn på plats längs Vänerns strand i Ullersund, resterande 10 fastigheter som ej utfördes 2025.

2026: Beslut med förelägganden och rättelser efter 2025 års strandskyddstillsyn i fält. Yttranden, uppföljningar, besiktningar, tillsynsavgifter och avskrivningsbeslut.

2027: Uppföljning av tidigare dispenser givna 2021.

2027: Beslut med förelägganden och rättelser efter 2026 års strandskyddstillsyn i fält. Yttranden, uppföljningar, besiktningar, tillsynsavgifter och avskrivningsbeslut.

2027: Avser delta i den nationella tillsynskampanjen för kommuner och länsstyrelse.

2028: Beslut med förelägganden och rättelser efter 2027 års tillsynskampanj i fält. Yttranden, uppföljningar, besiktningar, tillsynsavgifter och avskrivningsbeslut.

2028: Under vår/sommar görs strandskyddstillsyn i Källstorp.

2028: Uppföljning av tidigare dispenser givna 2022.

3.5 Tidsåtgång

Det är oklart hur många strandskyddsöverträdelser som skett inom utvalt och avgränsat område eller hur mycket tid det kommer ta att granska, informera, utvärdera, förelägga och följa upp var och ett av dem.

Uppskattningsvis kommer tillsynen att ta sammanlagt cirka 2 230 arbetstimmar för tjänstepersoner under den planerade tidsperioden.

4 Avgränsning av tillsynen

- Inventerade områden ska stämmas av mot aktuella planlagda områden (detaljplan, byggnadsplan, områdesbestämmelse), eftersom strandskyddet kan vara upphävt eller reglerat på annat sätt i samband med att en plan bildades.
- Strandskyddet gäller inte byggnader som är uppförda och åtgärder som skett före 1 juli 1975.
- En del av Vänerns kuststräcka omfattas av Naturresevat, Natura 2000 och andra områdesskydd, dessa kontrolleras av länsstyrelsen. Kommunen ska inte genomföra tillsyn inom de områdena.
- Strandskyddstillsyn för objekt/områden som inte är med i den här planen kan komma att genomföras i de fall vi upptäcker överträdelse av strandskyddet som allvarligt skadar strandskyddets syften.
- Miljö- och byggnadsnämnden har utredningsansvaret vid tillsyn. Vid oklarheter om exakt när en överträdelse ägt rum, och det är klarlagt att åtgärden inte allvarligt motverkar strandskyddets syften och det var för länge sedan kommer nämnden hellre fria än fälla.

5 Genomförande planerad tillsyn

Underlag, vägledningar, mallar och processer som togs fram i samarbetet med Miljösamverkan Västra Götalands projekt för strandskyddstillsyn och som avslutades med en gemensam strandskyddstillsynskampanj 2019 kan användas.

Tillsynsmetoden som kommer att användas bygger på en förberedande inventering genom jämförelse av flygfoton från olika år innan man gör platsbesök och dokumenterar alla fastigheter. Allmän information skickas också ut via pressmeddelande och personlig information till fastighetsägarna om att riktad tillsyn kommer att vidtas inom ett utvalt område.

5.1 Steg 1 – Beställning

Allt utredningsansvar ligger på tillsynsmyndigheten. Innan tillsynsarbetet påbörjas behöver flygfoton beställas från Lantmäteriet. Lantmäteriets äldre flygfoton är mycket tydligare än de som finns på nätet. Lämpliga årtal att välja är ett före 1975 och sedan ett för varje efterföljande årtionde.

Flygfoton och IR foton finns även på Länsstyrelsens Naturavdelning i Mariestad. Dessa kan komplettera övriga flygfoton när mer information behövs för att säkerställa en överträdelse och för att kunna avgöra ungefär när i tid överträdelsen inträffat.

5.2 Steg 2 – Inför fältbesöket

Förarbetet inför fältbesöket kan vara kartstudier, flygfotostudier och genomgång av äldre dispensbeslut och eventuella upphävanden. Information om fältbesöket ska alltid skickas ut till berörda fastighetsägare i god tid innan besöket.

Parallellt med att tillsynen genomförs är det viktigt att sprida kunskap till allmänheten om syftet med strandskyddet. Tillsynen ska ses som ett viktigt verktyg för att skapa medvetenhet och på så vis undvika framtida överträdelser av strandskyddet. Information kan publiceras i NLT. Vid en samordnad tillsyn med övriga V6-kommuner är ett pressmeddelande en bra start på den gemensamma kampanjen.

5.3 Steg 3 – Första granskning

Övergripande granskning av både historiska och nya uppdaterade flygfoton för att jämföra om fastigheterna idag skiljer sig från hur de sett ut tidigare. Detta för att upptäcka om byggnader, tomtplatser eller anläggningar tillkommit eller förändrats på fastigheterna.

5.4 Steg 4 – Fältbesök

Det kommer även att ske fältkontroller, eftersom alla typer av privatiserande åtgärder inte går att upptäcka på flygbilder. Kommunens tjänstemän genomför fältbesök där byggnader, bryggor och andra dispenspliktiga objekt dokumenteras. En fastighet dokumenteras, numreras och fotograferas i taget.

5.5 Steg 5 – KommunikERING

Tjänstemän går igenom tidigare diarieförda handlingar registrerade på fastigheten. Fastighetsägaren kontaktas skriftligt med en begäran om förklaring om dispenspliktiga anläggningar om anordningar saknar dispens. Fastighetsägaren får sedan cirka tre veckor på sig att skicka in svar till nämnden.

5.6 Steg 6 – Utredning

I utredningssteget går område bygg igenom allt underlag i ärendet tillsammans med inkomna svar från fastighetsägarna. Uppgifter från fastighetsägarna kontrolleras mot till exempel kartor, äldre flygfoton osv. För att verifiera om strandskyddspliktiga objekt tillkommit på ett korrekt sätt och under rätt tidsperiod görs en arkivgranskning. Om dispens för en byggnad eller anläggning saknas startas ett tillsynsärende på fastigheten.

Vid samtliga överträdelser av strandskyddslagstiftningen ska enligt lag en åtalsanmälan till miljöpolisen även göras för att polis och åklagare ska kunna utreda eventuellt brott mot områdesskyddet. Det är en ren verkställighetsåtgärd, vilket innebär att anmälan ska göras omgående och får göras av tjänsteman. Detta gäller oavsett om en dispens är möjlig att ge i efterhand eller inte. Det krävs inte delegation från nämnden för att göra en åtalsanmälan, nämnden ska dock alltid informeras om att det har skett.

5.7 Steg 7 – Föreläggande

En fastighetsägare har möjlighet att ansöka om strandskyddsdispens i efterhand för en åtgärd. Om bedömningen görs att dispens inte kan medges, bör tillsynsbeslutet med föreläggande om rättelse beslutas vid samma tillfälle som avslaget för dispens. Om dispens medges ska tillsynsärendet avslutas med ett beslut med motivering.

Om det inte finns särskilda skäl för att ge dispens i efterhand kommer fastighetsägaren att bli förelagd om att återställa eller ta bort. Det är viktigt att göra en avvägning om strandskyddets syfte kommer att påverkas minst av att området återställs eller att det lämnas som det är idag. I vissa fall kan

det kanske visa sig vara bättre att inte förelägga om återställande då det skulle innebära större skada på naturen än att låta det vara. Det här gäller framför allt åtgärder som skett långt tillbaka i tiden och där det i vissa fall uppstått ett nytt naturtillstånd, exempelvis vissa utfyllnader i vattenmiljöer som inte skadat vattengenomströmningen eller grunda bottnar, men som vid ett återställande grumlar och stör den biologiska mångfalden, exempelvis slammar igen lekbottnar.

För återställningsskyldighet finns ingen preskriptionstid. Förelägganden om återställande kommer att vara utformade så att fastighetsägaren får 3-12 månader på sig att utföra återställandet. Hur lång tidsfrist som ges beror på hur pass omfattande återställningsarbetet är.

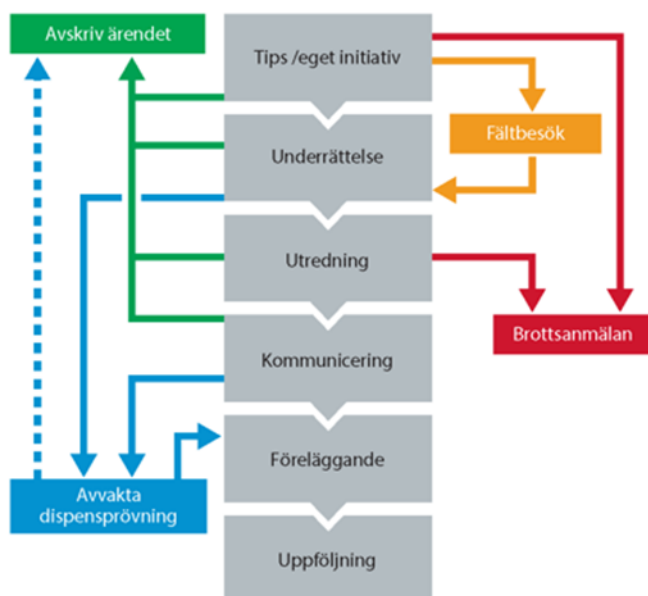
5.8 Steg 8 – Uppföljning

När tiden för föreläggandet har löpt ut kommer nämnden att göra en uppföljning med besiktning för att säkerställa att föreläggandet har följts. Om det inte skulle vara fallet kommer nämnden att besluta om ett nytt föreläggande om rättelse, denna gång förenat med ett löpande vite, ibland kombinerat med ett fast vite.

Ett tillsynsärende ska alltid avslutas med ett beslut om avskrivning efter besiktning och godkänd rättelse, med debitering enligt gällande tillsynstaxa.

6 Genomförande händelsestyrd tillsyn

Genomförandet av händelsestyrd tillsyn baseras likt genomförandet av planerad tillsyn på arbetsmodellen som Miljösamverkan tagit fram.

Att följa en bestämd rutin och arbetsordning gör tillsynen rättssäker och effektiv. Genomförandet av händelsestyrd tillsyn följer genom samma steg som för planerad tillsyn, med skillnaden hur ärendet startas. Vid händelsestyrd tillsyn inkommer tips från allmänheten och om tipset inte direkt kan avfärdas så öppnas ett ärende. Sedan följs samma arbetsordning som för planerad tillsyn. Givetvis kan ett ärende behöva behandlas i annan ordning, men precis som processschemat ovan visar så kan exempelvis fältbesök i vissa fall komma innan underrättelse och tvärtom.

Viktigt att tänka på är att strandskyddstillsyn gäller för allmänna intressen. Tipsaren har ingen rättighet att ha synpunkter på ärendet eller på andra sätt medverka i ärendet, utöver att inkomma med tips. Det är tillsynsmyndigheten som har ansvaret för att driva ärendet vidare.

7 Tillsynsavgift

Tillsynsavgift tas ut genom miljöbalkens timtaxa och debiteras när ärendet avslutas.

8 Strandskyddade vattendrag i Lidköpings kommun

Följande rinnande vattendrag är strandskyddade i Lidköpings kommun. Delar av vissa vattendrag kan vara frångagna strandskydd ifrån lagändringarna som skedde under 2025.

- Lidån
- Flån
- Afsån
- Jungån
- Lannaån
- Prinsabäcken
- Storebergsån
- Öredalsån

Utöver dessa är Vänerns stränder samt vissa våtmarker och dammar som har stor betydelse för växt-, djur- och friluftslivet strandskyddade.

Bilagor

Bilaga 1 – Lagstöd

7 kap 13 § miljöbalken

Strandskydd gäller vid havet, vid insjöar och vattendrag och syftar till att långsiktigt. 1. Trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, och 2. bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

7 kap 15 § miljöbalken

Inom ett strandskyddsområde får inte:

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2, eller
4. åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter så som utfyllnader, schaktning, avverkning av träd och buskar mm.

26 kap 1 § miljöbalken

Tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken och tillhörande föreskrifter. Tillsynsmyndigheten ska kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken. Tillsynsmyndigheten ska dessutom, genom rådgivning, information och liknande

verksamhet, skapa förutsättningar för att balkens ändamål skall kunna tillgodoses.

26 kap 2 § miljöbalken

Tillsynsmyndigheten ska anmäla överträdelser av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till polis- eller åklagarmyndigheten, om det finns misstanke om brott.

26 kap 9, 14, 15, 17, 21, 25 §§ miljöbalken

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas. Ett beslut med föreläggande om rättelse får förenas med vite. En underrättelse till inskrivningsmyndigheten bör också göras.

Lag om viten (1985:206) 1-10 §§

Vitesföreläggande, vitesbelopp, löpande vite, föreläggande att lämna viss uppgift och utdömande av vite regleras här.

2 kap 9 § miljötillsynsförordningen (2011:13)

Den kommunala nämnden har ansvar för tillsynen i fråga om:

1. naturreservat, kulturresevat, naturminnen och vattenskyddsområden som har beslutats av kommunen,
2. biotopskyddsområden som har beslutats av kommunen,
3. djur- och växtskyddsområden som kommunen har meddelat föreskrifter om enligt 7 kap. 12 § miljöbalken,
4. strandskyddet, utom den tillsyn som omfattas av länsstyrelsens ansvar enligt 7 § 2, och
5. områden och föremål som omfattas av ett interimistiskt beslut meddelat av kommunen enligt 7 kap. 24 § miljöbalken.

Vattenskyddsområden

Fr.o.m. den 2 maj 2011 fattar kommunen beslut om dispens eller upphävande av strandskydd inom miljö- och vattenskyddsområden. Kommunen har även ansvaret för tillsynen i dessa områden.

Fri passage

För att trygga allmänhetens tillgång till fria stränder och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten ska det alltid finnas fri passage mellan strandlinjen och byggnader eller anläggningar. Detta gäller dock inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion. Ett beslut om att upphäva strandskyddet i detaljplan eller ge dispens från strandskyddet ska inte omfatta den fria passagen.

Strandskyddet finns alltså kvar i den del närmast stranden som avsätts som fri passage.

Bilaga 2 – Tidsredovisning tillsyn

Behov	År	Område	Antal objekt	Tidsåtgång/Objekt	Resursbehov timmar
Planerad tillsyn	2026	Ullersund	ca 10	8	80
Kontrollera tidigare givna dispenser	2026	Kontrollera dispenser ifrån 2020	ca 20	3	60
Händelsestyrd tillsyn	2026-2028	Lidköpings kommun	ca 60	24	1440
Nationell tillsynskampanj	2027	Lidköpings kommun	ca 40	10	400
Kontrollera tidigare givna dispenser	2027	Kontrollera dispenser ifrån 2021	ca 15	3	45
Planerad tillsyn	2028	Källstorp	ca 20	8	160
Kontrollera tidigare givna dispenser	2028	Kontrollera dispenser ifrån 2022	ca 15	3	45
Summa:					2230

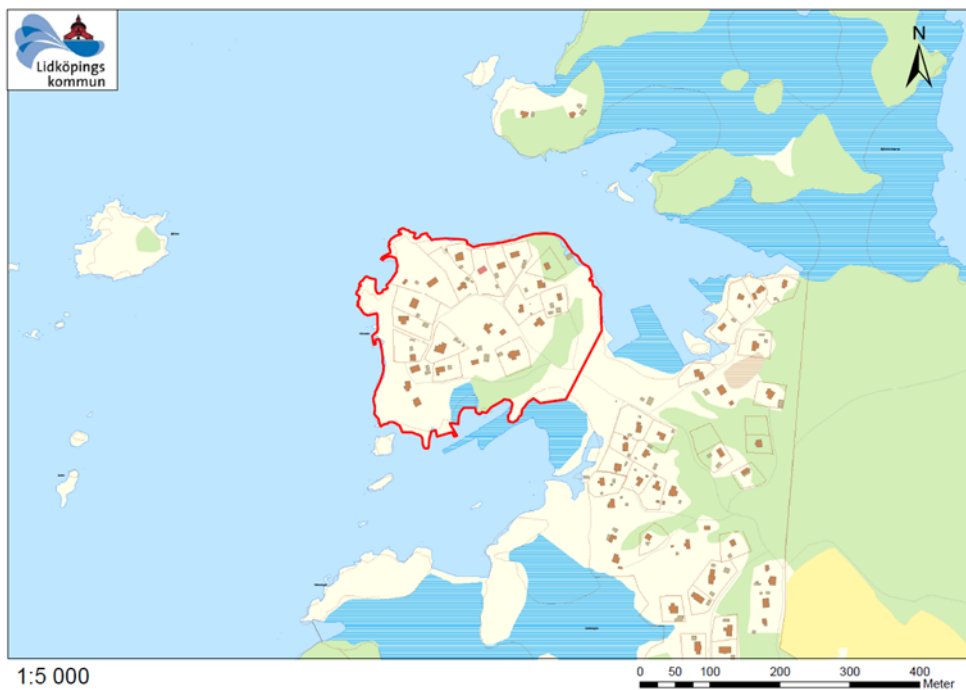
Bilaga 3 – Kartunderlag tillsynsområden

Ullersund:

Streckat område är område som är kvar inför tillsyn 2026.

Källstorp:

Bilaga 4 – Tillsynsvägledning

- Naturvårdsverkets handbok
 - 2009:4 strandskydd – en vägledning för planering och prövning
 - 2001:4 operativ tillsyn
- Stöd i strandskyddstillsynen – (Strandskyddsdelegationen)
- Proposition 2008/09:119, 1993/94:229
- Att använda miljöbalken (kompendium från www.lagtexten.se)
- Tillsynsvägledning på Länsstyrelsen
- Tillsynsportalen Väst
- Miljösamverkan Sverige/grön tillsyn
- Juristjouren på Naturvårdsverket
- Upphandlad jurist i Miljösamverkan Skaraborg (MÖS)